

A 1851/hållbart

Tekijät	Anders Eriksson (ÅF) Camilla Gunell (ÅSD) Janine Alm Ericsson (MP) Oddný G. Harðardóttir (Sf) Simon Holmström (HI) Wille Valve (MSÅ)
Käsittelijä	Kestävä Pohjola -valiokunta

Jäsen ehdotus pohjoismaisesta fossiilisten polttoaineiden viimeisestä käyttöpäivästä**Ehdotus**

Jäsenet ehdottavat, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se osana pohjoismaisen vision toimeenpanoa asettaa fossiilisille polttoaineille viimeisen käyttöpäivän Pohjoismaissa.

ja

Jäsenet ehdottavat, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että ne sopivat yhteisestä fossiilisten polttoaineiden viimeisestä käyttöpäivästä.

Taustaa

Ilmastokriisin aiheuttama haaste vaatii johtajuutta ja toimintakykyä. Vaikka Pariisin sopimuksen tavoitteena on pitää maapallon lämpötilan nousu alle 1,5 asteessa esiteolliseen aikaan verrattuna, hiilidioksidipäästöjen määrä on maailmanlaajuisesti pysynyt ennallaan.¹ Maailman maat ovat pikemminkin suunnitelleet lisäävänsä fossiilisten polttoaineiden hyödyntämistä yli kaksinkertaiseksi verrattuna 1,5 asteen tavoitteeseen.² Maailman hiilibudjetin pienentyessä vähenevät myös mahdollisuudet rajoittaa ilmaston globaalia lämpenemistä.

¹ <https://www.c2es.org/content/international-emissions/>

² <https://www.unenvironment.org/resources/report/production-gap-report-2019>

Vaikka Pohjoismaiden päästöt ovat globaalisti katsoen pienet, ovat ne kuitenkin asukasta kohti merkittävät.³ Pohjoismaat ja itsehallintoalueet ovat ottaneet vastuun alueen päästöistä asettamalla ilmastotavoitteita. Ruotsin tavoitteena on päästä nettonolapäästöihin vuoteen 2045 mennessä. Norjassa tehdyn päätöksen mukaan päästöjen on laskettava vuoden 1990 tasosta 40 % vuoteen 2030 mennessä ja 80 % vuoteen 2050 mennessä. Tanskan on vähennettävä päästöjään vuoden 1990 tasosta 70 % vuoteen 2030 mennessä saavuttaakseen ilmastoneutraaliuden vuonna 2050. Färssaaret haluaa vähentää päästöjään 45 % vuoden 2010 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Grönlannin vuodelle 2030 asettaman tavoitteen mukaan 90 % julkisesta sektorista käyttää uusiutuvia energianlähteitä. Suomen tavoitteena on ilmastoneutraalius vuoteen 2035 mennessä, ja uusia tavoitteita sisältävää ilmastolakia laaditaan parhaillaan. Ahvenanmaalla halutaan vähentää päästöjä 60 % vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä, ja työn alla on uusia tavoitteita sisältävä ilmastolaki. Islannin tavoitteena on saavuttaa ilmastoneutraalius vuoteen 2040 mennessä. Vastauksesta Pohjoismaiden neuvoston esittämään kysymykseen (E20/2019) ilmenee, että kaikki Pohjoismaat työskentelevät aktiivisesti toteuttaakseen kansalliset velvollisuutensa sektorikohtaisesti. Maissa on ryhdytty toimiin ja otettu käyttöön innovaatioita, joiden tarjoamat mahdollisuudet ovat myös muiden suurten päästömaiden ulottuvilla.

Vuonna 2019 hyväksytty uusi pohjoismainen visio merkitsee siirtymistä kansallisesta tilkkutäkkisuunnittelusta yhtenäiseen ja vahvaan pohjoismaiseen ilmastotyöskentelyyn. Pohjoismaiden ministerineuvoston vision tavoitteiden saavuttamiseksi laaditut strategiset painopistealueet sisältävät maininnan, että Pohjoismaiden tulee yhdessä pyrkiä kohti hiilineutraaliutta. Koska fossiilisten polttoaineiden käyttö on kaikkein suurin syy suoriin hiilidioksidipäästöihin, käytön asteittainen vähentäminen on luonnollinen keino tavoitteen saavuttamisessa. Onkin aika laatia yhteinen aikataulu ja sen jälkeen konkreettisesti määritellä aikataulussa pysymiseen tarvittavat toimet. Pohjoismaiden hallitusten on aivan välttämätöntä tehdä strategista yhteistyötä ja hyödyntää toistensa vahvuuksia, jotta ilmastomuutoksen kokoisessa suuressa yhteiskunnallisessa muutoksessa onnistuttaisiin.

Fossiilisten polttoaineiden viimeinen käyttöpäivä antaisi toiminnalle selkeyttä, suunnitelmallisuutta ja pitkäjänteisyyttä, mikä mahdollistaisi selkeämmät investointinäkömät ja vahvistaisi Pohjoismaiden kilpailukykyä. Se toisi tullessaan uusia innovatiivisia ratkaisuja ja mahdollisuuden hyödyntää eri maiden potentiaalia älykäästi. Islannissa on suuret geotermiset energiareсурssit, Tanska johtaa tuulivoiman tuotannossa, Norjassa on paljon innovointiin tarvittavaa rahoitusta ja Suomella ja Ruotsilla on suuria metsäalueita, jotka ovat tärkeitä hiilinieluja. Pohjoismaat voivat – ja niiden pitää – osoittaa, että vahvat hyvinvointiyhteiskunnat ja vakaat valtiontaloudet voidaan yhdistää aktiivisen ilmastotyön avulla.

Pohjoismaat voivat strategisen koordinoinnin avulla toimia kansainvälisesti ilmastotyön uskottavana edelläkävijänä. Pohjoismaiden tehtävänä ei kaikesta huolimatta ole vain konkreettisten tavoitteiden saavuttaminen, vaan meidän on toimittava myös

³ <https://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1148260/FULLTEXT01.pdf>

hyvinä lähettiläinä niille poliittisille ratkaisuille, joita maailman muut alueet voivat laajentaa sopimaan omiin tarpeisiinsa.

Päätös viimeisestä käyttöpäivästä antaisi myös toivoa tulevaisuudesta nuorelle sukupolvelle. Toimenpide antaisi vastauksen ainakin seuraaviin: Nuorten Pohjoismaiden neuvoston ilmastopäätöslauselma 2019, pohjoismaisten nuorisoneuvostojen yhteinen kannanottoasiakirja pääministereille 2019, pohjoismaisten nuorten COP25:n pohjoismaiselle neuvotteluryhmälle asettamat vaatimukset sekä mm. kansainvälisten nuorisjärjestöjen Fridays For Future, Extinction Rebellion ja ReGeneration 2030 asettamat vaatimukset. Viimeisen käyttöpäivän asettamisen ansiosta me vallanpitäjät voisimme kansalaisten edessä todeta hyvällä omallatunnolla, että emme ole vain kuunnelleet vaan olemme myös tehneet sen, minkä Pohjoismaiden neuvosto voi tehdä.

Pohjolassa 15. syyskuuta 2020

Anders Eriksson (ÅF)
Camilla Gunell (ÅSD)
Janine Alm Ericson (MP)

Oddný G. Harðardóttir (Sf)
Simon Holmström (HI)
Wille Valve (MSÅ)